

«ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ»

Όταν στην πρόταση υπάρχει ρήμα που δείχνει: 1) στάση σε ένα τόπο, 2) κίνηση σε ένα τόπο, 3) κίνηση από ένα τόπο, 4) κίνηση εντός ενός τόπου, 5) έκταση μιας περιοχής, τότε σίγουρα μετά το ρήμα αυτό θα ακολουθεί κι ένας προσδιορισμός, που θα δηλώνει:

- 1) την στάση, την παραμονή σε ένα τόπο, ή και την κίνηση εντός ενός τόπου.
- 2) την κίνηση σε ένα τόπο
- 3) την κίνηση από ένα τόπο
- 4) την κίνηση μέσα από ένα τόπο.
- 5) την έκταση ενός τόπου.

1. Δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει στάση σε ένα τόπο, παραμονή σ' ένα τόπο, ή τέλος κίνηση εντός ενός τόπου, ενδέχεται να βρεθεί ο εμπρόθετος με **'in + Αφαιρετική'**, αν ο 'τόπος' αυτός είναι μια μία λέξη που δηλώνει οποιασδήποτε μορφής τοποθεσία:

- (i) *in portu navigo, Tr. Andr. 480* = εντός του λιμένος κινούμαι με το πλοίο.
- (ii) *histrio in scaena <est>, Pl. Poen. 20* = ο ηθοποιός είναι (βρίσκεται) στην σκηνή.
- (iii) *haeret in equo senex, Cic. Dei. 10,28* = ο γέροντας είναι (βρίσκεται) κολλημένος στο άλογό του.
- (iv) *Plato rationem in capite posuit, iram in pectore locavit, Cic. Tusc. i,10,20* = ο Πλάτων την λογική την τοποθέτησε στο κεφάλι ενώ τον θυμό τον εγκατέστησε στο στήθος.
- (v) *philosophi in iis libris ipsis quos scribunt de contemnenda gloria sua nomina inscribunt, Cic. Tusc. i,15,34* = οι φιλόσοφοι στα βιβλία τα οποία συγγράφουν σχετικά με την καταδίκη της δόξας αναφέρουν και τα ονόματά τους.
- (vi) *[foedus] in columna aenea incisum, Cic. Balb. 23,53* = η συμμαχία είναι χαραγμένη σε χάλκινη στήλη.
- (vii) *si in Gallia remaneret, Caes. B.G. iv, 8* = αν παρέμεναν στην Γαλατία
- (viii) *oppidum in insula positum, Caes. B.G. vii, 58* = μία πόλη τοποθετημένη σε ένα νησί.
- (ix) *in celeberrimo oppido, Cic. Rab. Post. 10,26* = σε μία πολυσύχναστη περιοχή.

1.1 Δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει στάση σε ένα τόπο, παραμονή σ' ένα τόπο, ή τέλος κίνηση εντός ενός τόπου, ενδέχεται να βρεθούν απρόθετες η **'Γενική'** ή **'Αφαιρετική'**, αν ο τόπος αυτός αναφέρεται με το όνομα μιας πόλεως, ή ενός νησιού. Η επιλογή ανάμεσα στην 'Γενική' ή την 'Αφαιρετική' γίνεται αναλόγως αν το όνομα αυτό είναι:

α' κλίσεως Ενικού αριθμού: με **'Γενική'** πτώση

α' κλίσεως Πληθυντικού αριθμού: με **'Αφαιρετική'** πτώση

β' κλίσεως Ενικού αριθμού: με **'Γενική'** πτώση

β' κλίσεως Πληθυντικού αριθμού: με **'Αφαιρετική'** πτώση

γ' κλίσεως Ενικού / Πληθυντικού αριθμού: με **'Αφαιρετική'** πτώση (ορισμένως με Δοτική).

π.χ. *Romae* = στην Ρώμη, *Athenis* = στην Αθήνα *Sami* = στην Σάμο *Cyprī* = στην Κύπρο *Rhodi* = στην Ρόδο
Lanuvii = στο Λανούβιο *Philippis* = στους Φιλίππους *Corinthi* = στην Κόρινθο

- (x) *ut Romae consules sic Carthagine quotannis bini reges creabantur, Nep. xxi,7,4* = όπως ακριβώς στην Ρώμη ύπατοι, έτσι και στην Καρχηδόνα κάθε έτος εκλέγονται βασιλείς. Η γενική 'Romae' και η αφαιρετική 'Carthagine'.
- (xi) *talīs Romae Fabricius, qualīs Aristides Athenis fuit, Cic. Off. iii,22,87* = έτσι ήταν στην Ρώμη ο Φαμπρίκιος, όπως ήταν στην Αθήνα ο Αριστέιδης. Η γενική 'Romae' και η αφαιρετική 'Athenis'.
- (xii) *Pompeius hiemare Dyrrhachii, Apolloniae omnibusque oppidis constituerat, Caes. B.C. iii,5,1* = Ο Πομπήιος είχε αποφασίσει να διαχειμάσει στο Δυρράχιο, στην Απολλωνία και σ' όλες τις πόλεις. Οι γενικές 'Dyrrhachii' & 'Apolloniae', και η αφαιρετική 'oppidis'.
- (xiii) *Timotheus Lesbī [vixit], Nep. xii,3,4* = Ο Τιμόθεος έζησε στην Λέσβο. Η γενική 'Lesbi'.
- (xiv) *Rhodi ego non fui, sed fui in Bithynia, Cic. Planc. 34,83* = Εγώ δεν ήμουν στην Ρόδο, αλλά στην Βιθυνία. Η γενική 'Rhodi' και η αφαιρετική 'Bythynia'.

(1.1.α) στην ίδια κατηγορία υπάγονται και λέξεις που δηλώνουν 'τόπο', και οι οποίες επίσης εκφέρονται είτε με 'γενική' είτε με 'αφαιρετική', όπως είναι οι εξής: **'belli'** = στον πόλεμο (γενική), **'militiae'** = στην μάχη (γενική), **'humis'** = στο έδαφος (γενική), **'foris'** = εκτός της οικίας - έξω (αφαιρετική), **'vesperi'** = το απόγευμα (γενική), **'domi'** = στο σπίτι - στην πατρίδα (γενική), **'ruri'** = στον αγρό (αφαιρετική).

(xv) *plus praestrorum in aedibus videas quam ruri*, Pl. *Aul.* 506 = πιο πολλά καρότσια μπορεί να δεις μέσα στα σπίτια παρά στον αγρό.

(xvi) *domi suae senex est mortuus*, Cic. *N.D.* iii,32,81 = στο σπίτι του απεβίωσε ο γέροντας.

(xvii) *parvi sunt foris arma nisi est consilium domi*, Cic. *Off.* i,22,76 = μικρής αξίας είναι τα όπλα εκτός της πατρίδας, εκτός κι αν υπάρχει σχέδιο μέσα στην πατρίδα.

(xviii) *jacere humi*, Cic. *Cat.* i,10,26 = να πέσει στο έδαφος.

• Αν ο προσδιορισμός του τόπου σε στάση 'domi' χρειαστεί να πάρει δικό του προσδιορισμό κτήσης, τότε χρησιμοποιείται η κτητική αντωνυμία *mea, tua, sua*, σε γενική πτώση ως επιθετικός προσδιορισμός: *domi meae* = στο σπίτι μου, *domi tuae* = στο σπίτι σου, *domi suae* = στο σπίτι του:

1.2 Αν ο προσδιορισμός που δηλώνει την στάση σε ένα τόπο, παραμονή σ' ένα τόπο, ή κίνηση εντός ενός τόπου έχει την έννοια του 'πλησίον', 'κοντά', τότε εκφέρεται εμπροθέτως με **'ad / apud + Αιτιατική'**, π.χ. *pugna ad Cannas* = η μάχη κοντά στις Κάννες, *ad inferos* = κοντά στο κόσμο των νεκρών, *ad ianua* = κοντά στην πόρτα - είσοδο,

1.3 Ειδικά για τις λέξεις εκείνες που δηλώνουν τον τόπο, και είναι οι: 'mare = θάλασσα' και 'terra = ξηρά', οι εκφράσεις 'στην θάλασσα' ή 'στην ξηρά' εκφέρονται με **'απλή Αφαιρετική'**

(ix) *terra marique*, Liv. *cit.* = στην ξηρά και στην θάλασσα.

2. Δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει κίνηση σε ένα τόπο, δηλ. την 'κατεύθυνση', τότε ο ακόλουθος προσδιορισμός εκφέρεται εμπροθέτως με **'ad / in + Αιτιατική'** πτώση, αν ο 'τόπος' αυτός είναι μια μία λέξη που δηλώνει οποιασδήποτε μορφής τοποθεσία:

(xix) *nocte ad Nervios pervenerunt*, Caes. *B.G.* ii,17 = την νύχτα έφτασαν στην περιοχή των Νερβίων.

(xx) *adibam ad istum fundum*, Cic. *Pro Caec.* 82 = πήγα στον αγρό εκείνο.

(xxi) *legatum in Treveros mittit*, Caes. *B.G.* iii,11 = πρεσβευτές έστειλε στους Τρέβερους.

(xxii) *ad Alesiam proficiscuntur*, Caes. *B.G.* vii, 76 = αναχωρούν για την περιοχή της Αλέσια.

(xxiii) *D. Laelius cum classe ad Brundisium venit*, Caes. *B.C.* iii,100 = Ο Λαίλιος φτάνει με τον στόλο στο Βρινδίσιο.

2.1 Αν δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει κίνησε σ' ένα τόπο, ο τόπος αυτός είναι α) το όνομα μιας πόλης, β) το όνομα ενός νησιού, ή τέλος ειδικά οι λέξεις 'domus = σπίτι' ή 'rus = αγρόκτημα', τότε ο προσδιορισμός εκφέρεται με **'απλή Αιτιατική'**, π.χ. *ibo Athenas, Rhodum, domum, rus* = θα πάω στην Αθήνα, στην Ρόδο, στο σπίτι μου, στον αγρό.

(xxiv) *cum Romam sexto die Mutina venisset*, Cic. *Fam.* xi,6,1 = όταν έφτασε στην Ρώμη την έκτη ημέρα από την Μουτίνια.

(xxv) *missi legati Athenas sunt*, L., iii,31,8 = οι απεσταλμένοι στάλθηκαν στην Αθήνα.

(xxvi) *Ego rus ibo atque ibi manebo*, Ter., *Eun.*, 216 = εγώ θα πάω στον αγρό και θα παραμείνω εκεί.

(xxvii) *Innumerabiles numquam domum reverterunt*, C. *Tusc.* v,37,107 = αρκετοί ουδέποτε επέστρεψαν στον σπίτι τους.

3. Δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει την κίνηση από ένα τόπο, δηλ. την 'προέλευση', τότε ο προσδιορισμός εκφέρεται εμπροθέτως με **'ex / de / ab + Αφαιρετική'**, αν ο 'τόπος' της προέλευσης είναι μια μία λέξη που δηλώνει οποιασδήποτε μορφής τοποθεσία. Κάθε πρόθεση δείχνει και κάτι διαφορετικό· συγκεκριμένα ο εμπρόθετος 'ex + Αφαιρετική' δείχνει την έξοδο από κάπου, ο εμπρόθετος 'de + Αφαιρετική' δείχνει την προέλευση από κάπου, και ο εμπρόθετος 'ab + Αφαιρετική' δείχνει την απομάκρυνση από κάπου:

(xxix) [eum] *exturbasti ex aidibus?* Pl. Trin. 137 = τον βγάλατε αυτόν έξω από το σπίτι;

(xxx) *Araneas deiciam de pariete*, Pl. St. 355 = θα τραβήξω τις αράχνες από τον τοίχο

(xxxi) *Alcibiadem Athenienses e civitate expulerunt*, Nep. vii, 6,2 = οι Αθηναίοι έδιωξαν τον Αλκιβιάδη από την πόλη

(xxxii) *Decedit ex Gallia Romam Naevius*, C. Quint. 4,16 = ο Ναίβιος αποσύρθηκε από την Γαλατία στην Ρώμη.

- 3.1 Αν δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει κίνηση από ένα τόπο, δηλ. την 'προέλευση', ο τόπος προέλευσης συμβαίνει να είναι α) ένα όνομα πόλεως, β) το όνομα ενός νησιού, γ) ειδικά οι λέξεις 'domus = σπίτι' ή 'rus = αγρόκτημα', τότε ο προσδιορισμός εκφέρεται με **'απλή Αφαιρετική'**:

(xxxiii) [Verres] *omnia domo eius abstulit*, C. Verr. ii,34,83 = ο Βέρρης τα πήρε όλα από το σπίτι του.

(xxxiv) *Ego, cum Tullius rure redierit, mittam eum ad te*, C. Fam. v,20,9 = όταν ο Τούλιος θα έχει επιστρέψει από τον αγρό, θα τον στείλω σε εσένα.

(xxxv) *Demaratus fugit Tarquinius Corintho*, C. Tusc. v, 37,109 = ο Δημάρατος έφυγε για τους Ταρκίνιους από την Κόρινθο.

(xxxvi) *Dolabella Delo proficiscitur*, C., Verr. i,18,46 = ο Δολαβέλλα αναχώρησε από την Δήλο

4. Δίπλα σ' ένα ρήμα που δηλώνει κίνηση ενδέχεται να βρεθεί ο εμπρόθετος **'per + Αιτιατική'**, αν η 'κίνηση' που περιγράφεται γίνεται 'μέσα από ένα τόπο', δείχνει δηλ. την διέλευση μέσα από ένα τόπο:

(xxxvii) *Phoedibas iter per Thebas [fecit]*, Nep. xvi, 1,2 = ο Φοιδίβας έκανε μία πορεία μέσα από την Θήβα

(xxxviii) *equites per oram maritimam dispositi sunt*, Caes. B.C. iii,24,4 = οι ιππείς παρατάχθηκαν μέσα από την ακτή στην θάλασσα.

5. Δίπλα σε ρήματα που δείχνουν κίνηση σε τόπο, ή δίπλα σε ρήματα που δείχνουν δραστηριότητα γενικώς, ενδέχεται να βρεθεί ο εμπρόθετος **'απλή Αιτιατική'**, ο οποίος δείχνει την έκταση είτε της κίνησης, είτε της εν γένει δραστηριότητας, π.χ. *milites murum aedificaverunt decem pedes altum* = οι στρατιώτες έχτισαν ένα τείχος δέκα πόδια, *milites iter fecerunt decem stadia* = οι στρατιώτες πορεύτηκαν δέκα στάδια.

(xxxix) *fossas quindecim pedes latas*, Caes. B.G. vii,72 = ορύγματα δεκαπέντε πόδια πλάτος.

(xl) *progressus milia passum circiter duodecim*, Caes. v,9 = προχώρησε δώδεκα χιλιάδες πόδια.

- 5.1 Όταν ο προσδιορισμός που δηλώνει την έκταση σε χώρο παίρνει την μορφή προσδιορισμού της 'ιδιότητας', τότε εκφέρεται με **'Γενική'** πτώση:

(xxxi) *vallum duodecim pedum*, Caes. B.G. vii, 72 = ένα χαντάκι δώδεκα ποδών

(xli) *quinque dierum iter abest*, Liv. xxx, 29 = αυτός βρίσκεται μακριά σε απόσταση πέντε ημερών,

- 5.2 Όταν ο προσδιορισμός της έκτασης σε χώρο πάρει την σημασία της 'διαφοράς' με κάτι άλλο, τότε εκφέρεται με **'Αφαιρετική'**:

(xlii) *milia passum tria ab eorum castris castra ponit*, Caes. B.G. i,22 = τρεις χιλιάδες πόδια από το στρατόπεδο εκείνων έστησε το δικό του στρατόπεδο, όπου εδώ με την αφαιρετική 'milia...tria' υπονοείται η σύγκριση ανάμεσα στα στρατόπεδα.

(xliii) *triginta milibus passum infra eum locum*, Caes. B.G. vi, 35 = τριάντα χιλιάδες πόδια κάτω από αυτόν τον τόπο, όπου με την αφαιρετική 'milibus' υπονοείται μία σύγκριση ανάμεσα σε δύο 'τόπους'.